

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22707 - Ètica i Legislació Sanitària / 11
Titulació	Grau d'Infermeria (Pla 2016) - Primer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Rosa Maria Alberdi Castell (Responsable) rosamaria.alberdi@uib.es	13:00	14:00	Dilluns	11/09/2018	30/06/2019	Número 35 Edifici Beatriu de Pinós
José Manuel García Mena josemanuel.garcia@uib.es	Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria					
	12:30	13:30	Dilluns	03/09/2018	08/02/2019	Beatriu de Pinós Despatx 25. 971259944
	16:00	17:00	Dilluns	03/09/2018	08/02/2019	Beatriu de Pinós Despatx 25. 971259944
Cristina Moreno Mulet cristina.moreno@uib.es	10:30	11:30	Dimarts	11/02/2019	31/07/2019	Beatriu de Pinós Despatx 25. 971259944
	16:00	17:00	Dimarts	11/02/2019	31/07/2019	Beatriu de Pinós Despatx 25. 971259944

Contextualització

La matèria Ètica i Legislació Sanitària pertany al bloc formatiu bàsic propi del títol de Grau en Infermeria. Donat que està al primer curs té un caràcter teòric, introductor i general amb la finalitat de donar una base sobre els continguts legals i ètics que també es desenvoluparan als posteriors cursos i seran d'aplicació a les pràctiques clíniques.

En aquesta assignatura es reflexionarà sobre aspectes relacionats amb els drets humans i els principis de la bioètica. A més es plantejaran les diferents teories ètiques que poden fonamentar la pràctica infermera. Per altra part, es farà un anàlisi de la situació dels drets dels usuaris i les usuàries del sistema de salut des de una perspectiva ètica i legal amb la finalitat que l'alumnat pugui assolir una capacitat d'anàlisi i reflexió crítica.

Aquesta assignatura es relaciona amb continguts teòrics i pràctics de l'estudi:

Guia docent

A nivell teòric, ho fa amb altres de primer curs com "Comunicació i salut" i "Determinants socials de la salut". Els aspectes relacionats amb la professió es poden relacionar amb "Bases històriques i professionals de la infermeria" (1erCurs) i "Gestió dels serveis infermers" (3er curs).

A nivell pràctic, dona els fonaments teòrics per l'adquisició de les habilitats i actituds que ha d'assolir l'alumnat per desenvolupar la seva tasca professional amb el màxim compromís ètic envers la ciutadania, la pràctica, la professió i els equips professionals.

Requisits

Com a matèria de primer curs no té requisits acadèmics; ara bé pel que fa a les actituds és important que l'alumnat tingui interès per la problemàtica social relacionada amb la salut, el compromís ètic, el respecte envers els altres i la capacitat per analitzar críticament les situacions.

Com a habilitats és aconsellable la capacitat de fer feina en equip.

Recomanables

S'aconsella haver cursat l'assignatura de "Bases històriques i professionals de la Infermeria", ja que això permetrà comprendre millor els continguts de la matèria

Competències

Específiques

- * CE8 IFM-Capacitat per treballar de manera cooperativa amb els/es companys/es .
- * CE9 IFM- Capacitat per seguir els principis ètics i deontològics, així com les responsabilitats legals en el desenvolupament professional .
- * CE11 IFM- Capacitat de reconèixer les pròpies limitacions i la necessitat de mantenir i actualitzar la competència professional, prestant especial importància a l'aprenentatge de manera autònoma de nous coneixements, tècniques i a la motivació per la qualitat .

Genèriques

- * CG10- Raonament crític .
- * CG11 - Compromís ètic .

Transversals

- * CB3 - Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'indole social científica o ètica .

Guia docent

Bàsiques

* Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

Bloc I.. Ètica i professió infermera

Unitat temàtica 1. Ètica professional: conceptes fonamentals.

Unitat temàtica 2. Drets Humans: origen i transcendència

Unitat temàtica 3. Principis bioètics

Unitat temàtica 4. Altres teories ètiques relacionades amb l'entorn sanitari

Unitat temàtica 5. Codis deontològics.

Unitat temàtica 6. Legislació relacionada amb la responsabilitat legal: civil i penal.

Unitat temàtica 7. La pressa de decisions ètiques

Bloc II. Drets i deures de les persones usuàries

Unitat temàtica 8. Dret a la intimitat i secret professional.

Unitat temàtica 9. Dret a la informació i consentiment informat.

Unitat temàtica 10. El dret a la cura.

Unitat temàtica 11. Reflexions bàsiques ètiques i legals sobre el final de la vida: la mort digna i els documents de voluntats anticipades

Metodologia docent

En aquest apartat es descriuen les activitats de treball presencial i no presencial (o autònom) previstes en l'assignatura amb l'objectiu de poder desenvolupar i avaluar les competències establertes anteriorment.

Amb el propòsit d'afavorir l'autonomia i el treball personal de l'alumnat, l'assignatura forma part del projecte Campus Extens, dedicat a l'ensenyament flexible i a distància, el qual incorpora l'ús de la telemàtica a l'ensenyament universitari. Així, mitjançant la plataforma de teleeducació Moodle l'alumnat tindrà a la seva disposició una comunicació en línia i a distància amb el professorat, un tauler de notícies d'interès, documents electrònics, enllaços a internet, i propostes de pràctiques de treball autònom tant individual com de grup.

Un dels aspectes bàsics de la metodologia docent d'aquesta assignatura, són els Seminàries que constitueixen sessions monogràfiques sobre temes de la matèria que, o per la seva aplicació a la pràctica o pel seu caràcter independent i d'aprofundiment, necessiten una anàlisi més precisa. En aquestes activitats els i les alumnes, tenen una participació activa i, si es considera convenient, es pot comptar amb la presència d'algun/a expert/a en la matèria. Les activitats es plantejaran en forma de treball cooperatiu. Per desenvolupar aquestes activitats, els/les estudiants hauran d'organitzar-se en grups. De forma prèvia a la realització de cada sessió avaluativa, es facilitarà a l'alumnat un enunciat compost per una sèrie d'exercicis pràctics que hauran de ser resolts per cada grup i lliurats per escrit

Guia docent

Activitats de treball presencial (1,76 crèdits, 44 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classe Magistral	Grup gran (G)	Es tracta de sessions d'exposició de continguts de la matèria mitjançant presentació o explicació per part del professorat amb la finalitat que l'alumnat sigui capaç de comprendre aquells aspectes més rellevants de les unitats temàtiques. Aquestes exposicions es faran, si és necessari, amb suport de material audiovisual.	20
Classes teòriques	Presentacions de l'alumnat	Grup gran (G)	Durant les classes teòriques, els i les alumnes realitzaran presentacions per explicar aspectes rellevants relacionats amb els continguts de la unitat temàtica. Aquestes presentacions seran en grup. Aquesta activitat té com a objectiu promoure la participació de l'alumnat en les classes. Es desenvolupa mitjançant l'exposició i el debat en classe de les qüestions prèviament proposades pel professorat, que s'hauran treballat en grup. En aquesta activitat participaran només els i les alumnes inscrits en l'itinerari evaluatiu B (Veure avaluació)	8
Seminaris i tallers	Seminari 1. Drets Humans	Grup mitjà 2 (X)	L'objectiu d'aquest Seminari és que l'alumnat reflexioni sobre la vigència dels drets humans i la seva influència en les possibilitats de desenvolupament de les persones.	4
Seminaris i tallers	Seminari 2. Codis ètics i Cartes de drets i deures	Grup mitjà 2 (X)	Amb aquest Seminari es pretén que els i les alumnes analitzin els principals Codis ètics de la professió infermera i reflexionin sobre els drets i deures establerts en les Cartes d'usuaris del sistema sanitari.	4
Seminaris i tallers	Seminari 3. Conflictes ètics al final de la vida	Grup mitjà 2 (X)	L'objectiu d'aquest Seminari és donar oportunitat a l'alumnat perquè analitzi els conceptes i la legislació relacionada amb el final de la vida, al nostre país i en l'àmbit internacional, i reflexioni sobre els principals dilemes ètics que es presenten en aquest context.	4
Avaluació	Examen final	Grup gran (G)	Es tracta d'una prova objectiva de preguntes curtes. Es valorarà tant l'adequació de les interpretacions i conclusions, com l'adequació als continguts teòrics.	2
Altres	Prova d'autoavaluació	Grup gran (G)	Es tracta d'una prova que permet a l'alumnat tant avaluar la seva comprensió dels continguts de la matèria com conèixer i exercitar-se en el tipus d'exàmen que es farà.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula Digital.

Activitats de treball no presencial (4,24 crèdits, 106 hores)

Guia docent

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Preparació de les Unitats Didàctiques	Després de l'exposició per part del professorat a les classes magistrals dels continguts de les unitats didàctiques, els i les alumnes hauran d'aprofundir en la matèria. Per facilitar aquesta tasca, s'indicarà, per a cada unitat didàctica, la documentació relacionada que s'haurà de consultar per cada unitat temàtica.	60
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació i realització de treballs i activitats avaluable en grup.	La finalitat d'aquesta activitat es que l'alumnat pugui exercir tasques d'anàlisi i discussió de temes en grups (pot ser de forma presencial o mitjançant l'aplicació Moodle) i que aprenguin a fer feina en equip de forma cooperativa i responsable.	46

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'estudiant obtindrà una qualificació numèrica entre 0 i 10 per cada activitat d'avaluació. La qualificació final de l'assignatura es calcularà a partir de la suma de totes les notes ponderades segons el seu pes. En aquest sentit, cal deixar constància que segons el punt 5 de l'article 26 del mencionat Reglament acadèmic, en aquesta assignatura hi ha activitats que es consideren pràctiques i per tant, tenen caràcter no recuperable i una nota mínima per a ser superades (Acord del Consell d'Estudis d'Infermeria 26/06/2015).

L'avaluació d'aquesta assignatura es fa d'acord a l'establert en el Reglament Acadèmic de la Universitat de les Illes Balears i a través d'un contracte pedagògic on el professorat responsable de l'assignatura i l'alumne, acorden l'itinerari avaluatiu que s'aplicarà per obtenir la qualificació de l'assignatura.

CONTRACTE PEDAGÒGIC

El contracte pedagògic haurà de ser signat per la/l'estudiant en un termini de dues setmanes des de l'inici del semestre.

Es proposen dos itineraris possibles (A i B) diferenciats, quant a les activitats d'aprenentatge que seran avaluades, així com el pes relatiu (en percentatge) que tindrà cada activitat per obtenir la qualificació de l'assignatura.

Aquells/es alumnes que no hagin signat el contracte pedagògic en el termini establert, seran assignats automàticament a l'itinerari A.

L'itinerari avaluatiu B es caracteritza per una exigència quant a la presencialitat de determinades activitats i va dirigit a alumnes amb una dedicació a temps complet a l'assignatura. Per la seva banda, l'itinerari avaluatiu A es caracteritza per donar èmfasi al treball autònom de l'alumnat i va dirigit a les /els alumnes amb una dedicació a temps parcial a l'assignatura (a causa de treball, responsabilitats familiars, etc.).

La signatura del contracte pedagògic per part de l'alumnat implica un compromís de realitzar totes les activitats incloses en l'itinerari seleccionat, amb l'objecte de poder aprovar l'assignatura.

Tots els i les alumnes tenen l'obligatorietat d'assistir a les activitats presencials de caràcter avaluatiu programades. Únicament s'acceptaran les absències a les activitats avaluatives en els casos que estableix el Reglament Acadèmic.

Guia docent

NOTA: Si el professorat considera que l'actitut d'algun alumne / a que s'ha apuntat voluntàriament a l'itinerari B no garanteix el seu compromís amb aquesta modalitat d'aprenentatge podrà decidir passar a l'alumne / a en qüestió a l'itinerari A, notificant per escrit aquesta circumstància a l'interessat i explicant-li les raons d'aquesta decisió.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'alguns dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Classe Magistral

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Es tracta de sessions d'exposició de continguts de la matèria mitjançant presentació o explicació per part del professorat amb la finalitat que l'alumnat sigui capaç de comprendre aquells aspectes més rellevants de les unitats temàtiques. Aquestes exposicions es faran, si és necessari, amb suport de material audiovisual.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà l'assistència durant el transcurs de les classes.

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 5% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Presentacions de l'alumnat

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves orals (no recuperable)
Descripció	Durant les classes teòriques, els i les alumnes realitzaran presentacions per explicar aspectes rellevants relacionats amb els continguts de la unitat temàtica. Aquestes presentacions seran en grup. Aquesta activitat té com a objectiu promoure la participació de l'alumnat en les classes. Es desenvolupa mitjançant l'exposició i el debat en classe de les qüestions prèviament proposades pel professorat, que s'hauran treballat en grup. En aquesta activitat participaran només els i les alumnes inscrits en l'itinerari evaluatiu B (Veure avaluació)
Criteris d'avaluació	Es valorarà la presentació oral de les respostes a les qüestions plantejades pel professorat. Prèviament, aquestes respostes hauran estat elaborades en grup, els quals hauran estat assignats per part del professorat, en funció del nombre d'alumnes inclòs en l'itinerari B. En cada sessió, el professorat avaluarà l'exposició oral que es faci en representació del grup. Aquesta nota grupal serà ponderada, amb un factor de 0-1, per les qualificacions que cada grup faci de cadascun dels seus membres

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Seminari 1. Drets Humans

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Proves orals (no recuperable)
Descripció	L'objectiu d'aquest Seminari és que l'alumnat reflexioni sobre la vigència dels drets humans i la seva influència en les possibilitats de desenvolupament de les persones.
Criteris d'avaluació	Per l'avaluació es tindrà en compte: * La claredat de l'exposició.

Guia docent

* la capacitat de comunicació, argumentació i resposta a les qüestions plantejades en el treball i aquelles que puguin sorgir durant la presentació i el debat posterior.

Percentatge de la qualificació final: 17% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 17% per a l'itinerari B

Seminari 2. Codis ètics i Cartes de drets i deures

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Proves orals (no recuperable)
Descripció	Amb aquest Seminari es pretén que els i les alumnes analitzin els principals Codis ètics de la professió infermera i reflexionin sobre els drets i deures establerts en les Cartes d'usuaris del sistema sanitari.
Criteria d'avaluació	Per l'avaluació es tindrà en compte: La claredat de l'exposició. la capacitat de comunicació, argumentació i resposta a les qüestions plantejades en el treball i aquelles que puguin sorgir durant la presentació i el debat posterior.

Percentatge de la qualificació final: 16% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 16% per a l'itinerari B

Seminari 3. Conflictes ètics al final de la vida

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Proves orals (no recuperable)
Descripció	L'objectiu d'aquest Seminari és donar oportunitat a l'alumnat perquè analitzi els conceptes i la legislació relacionada amb el final de la vida, al nostre país i en l'àmbit internacional, i reflexioni sobre els principals dilemes ètics que es presenten en aquest context.
Criteria d'avaluació	Per l'avaluació es tindrà en compte: La claredat de l'exposició. la capacitat de comunicació, argumentació i resposta a les qüestions plantejades en el treball i aquelles que puguin sorgir durant la presentació i el debat posterior.

Percentatge de la qualificació final: 17% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 17% per a l'itinerari B

Examen final

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta breu (recuperable)
Descripció	Es tracta d'una prova objectiva de preguntes curtes. Es valorarà tant l'adequació de les interpretacions i conclusions, com l'adequació als continguts teòrics.
Criteria d'avaluació	Es tracta d'una prova objectiva de preguntes curtes. Es valorarà tant l'adequació de les respostes tant als continguts teòrics com al compliment de les competències establertes per l'assignatura. L'alumnat de l'itinerari

Guia docent

B haurà de contestar solament a 7 de les preguntes de l'examen, puguin triar entre les plantejades a l'examen que serà comú per ambdós itineraris.

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 35% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

A continuació es detalla la bibliografia bàsica i complementària de l'assignatura.

A més, durant el transcurs del semestre, l'alumnat disposarà a través de la Plataforma educativa de material per a la preparació de cada un dels temes.

Bibliografia bàsica

- Camps, V. La voluntad de vivir: las preguntas de la bioética. Barcelona: Ariel, 2005
Davis, A. J. Ética en Enfermería: Conceptos fundamentales de su enseñanza. Madrid: Triacastela, 2009
Medina, CD. Ética y Legislación. Madrid: Difusión avances de enfermería, 2000
Feito, L. Ética y Enfermería. Madrid : San Pablo : Universidad Pontificia Comillas, 2009
Vielva, J. Ética profesional de la enfermería. Bilbao: Descleé de Brouwer, 2002

Bibliografia complementària

- Beauchamp, TL, Childress, JF. Principios de ética biomédica. Barcelona: Masson, 1998.
Busquets, E; Mir, J. Infermeria i final de la vida. Esplugues de Llobregat: Institut Borja de Bioètica, 2006.
Camps, V. Virtudes públicas. Madrid : Espasa Calpe, 1996.
García JM, Velayos C. Bioética: perspectivas emergentes y nuevos problemas Madrid : Tecnos, 2005
Kübler-Ross, E. Sobre la muerte y los moribundos. Barcelona: Grijalbo, 1993.
Savater, F. Ética para Amador. Barcelona: Ariel, 2001.
Singer, P. Ética práctica. Madrid: Cambridge University Press/ Ediciones Akal, 2009
Torralla, F ¿Qué es la dignidad humana : ensayo sobre Peter Singer, Hugo Tristram Engelhardt y John Harris- Barcelona : Herder, 2005

Altres recursos

- Institut Borja de Bioètica: <http://www.ibbioetica.org/>
Consejo Internacional de Enfermeras: <http://www.icn.ch/es/>
Codi d'ètica de les infermeres i infermers de Catalunya: http://www.coill.org/Ficheros/Destacado/codi_etica.pdf